

Olsok 29. juli 1940

STIKLESTAD KIRKE

Maleren Alf Rolfsens de korasjon av søndre vegg

Olsok har en kjær og god klang for alle dem som kjenner denne dagens grunnleggende betydning i vårt folks historie. Men det er mange som er helt usikker når det gjelder Olsok og hva navnet bærer i seg. Det er for så vidt ikke så helt underlig. Det har vært mye usikkerhet selv blant de lærde om mange ting i forbindelse med denne dag. Men om det viktigste og mest avgjørende er det allikevel enighet.

Dagen har sitt navn etter kong Olav, som er blitt kalt Norges evige konge. Men det er ikke Olavs personlighet som er grunnlaget for vår Olsok-feiring. Vi kjenner så lite til hans karakter. Men så mye skjønner vi at kristendommen var en livssak for ham. Professor A. Bugge sier: «Her fikk Olav alene ved sin personlighets makt gottlenderne til å anta kristendommen. . . Landflyktig virket han allikevel for sin tro». Og hvis hans «personlighets makt» kunne virke på Gottland, så ytret den seg vel også i Norge. Professor Paasche sier da også at det var inntrykket av hans tro som virket så sterkt både mens han levde og etterpå. Men allikevel er det ikke Olav selv som er grunnlaget for at vi høytideligholder Olsok. Det er resultatet og frukten av hans liv at han ble et middel til at kristendommen vant helt avgjort seier over hedenskapet i vårt folk. Fra 1030 sto korset fast plantet i Norges jord og i folkets sjel. Over all usikkerhet står det fast som fjell at Norge etter Olavs tid var og ble et «kristnet land».

Det kan reises spørsmål om det virkelig ble et trosskifte etter 1030. Etter alt det materiale professor Paasche har lagt fram synes det helt klart at bruddet med hedenskapet har vært sterkt nok. I dette materiale fortelles det om et folks kristning i aller egentligste forstand. Trosskiftet ble satt i gang. Surdeigen var kommet og gjorde sin gjerning.

Biskop Berggrav går nærmere inn på alt dette i sin meget interessante og oversiktlige bok «Brytninger omkring Olav og Stiklestad. — Momenter til et oppgjør foran jubileet». (Oslo 1930).

Både Håkon den gode og Olav Trygvason søkte jo å arbeide kristendommen inn i folket. Men etter disse kom det en reaksjon og jarlene lot så «hver mann leve i sin tro». Og kristentroen forfalt mange steder. Desto mere faller det i øynene at etter Stiklestad finnes det ikke den minste antydning til reaksjon i hedensk retning. Dette er alle de ellers uenige historikere samstemte om. Hvorledes det enn kunne ha gått for seg: «Gjennom Olavs død på Stiklestad slo kristendommen rot i Norge». — (Paasche).

Det står fast at 1030 er det store vendepunkt i Norges historie. Det står videre fast at det var hele folket som var med i trosskiftet. Det var ikke et overflatespill, men bølgen nådde like inn i folkesjelens rot. Og vi hylder kong Olav naturligvis ikke med noen slags katolske hensikter, men som det uivalgte redskap som plantet korset

så i vårt folk.

Vi feirer Olsok med takk til Gud fordi vårt folk på denne tid fikk begynne et nytt liv med en ny tro. Johan Schreiner sier helt betegnende at Stiklestad og 1030 er det første faste årstall i vår historie. Olsok er således vårt folks fødselsdag og samtidig kristendommens og kirkens fødselsdag i vårt land.

Vi skal minnes at korsmerket i vårt flagg går tilbake gjennom alle historiske hendelser i folket like til hint år. Den gang vårt folk ble født til et samlet kristent folk, da var det under korsets merke det skjedde. Korset var drivkraften bak de avgjørende begivenheter. Det korsmerkte flagg valet over vårt folk fra dets første stunn av. Bjørnson sier i vår nasjonalsang: «På det landet Olav malte korset med sitt blod».

Korset forplikter. Vårt folk ble født under kamp og lidelse. Det har vokset seg fram langs den samme vei. De tunge arbeidets tider har blitt til rik vekst. Korset taler sitt tydelige språk til oss om ytnygelse, offer og lidelse. Men det minner oss også om at de som går denne vei skal vinne fram til seier. Spørsmålet er om vårt folk er villig til hjertets ytnygelse, til bot for synder og til omvendelse.

Om vårt folk ble født under korsets merke så har det ennå ikke helt og fullt grepet korsets tale, og ennå ikke fulgt denne tale. Vi må si med apostelen Paulus: «Ikke at jeg allerede har grepet det, eller allerede er fullkommen. Men jeg jager deretter, om jeg og kan gripe det, ettersom jeg og er grepet av Jesus Kristus. . . . Idet jeg glemmer det som er bak og strekker meg ut etter det som er foran, jager jeg mot målet. . . .»

Det er én ting som samler alle nordmenn i dag: Gjenoppbyggingsarbeidet. Korsmerkets symbol kaller oss også til et oppbyggingsarbeide: Til å bygge opp det fullkomne samfunn.

Vi vil ikke bare bygge opp igjen. Men selvfølgelig bygge nytt og bedre. Frankrikes ledende mann sa for kort tid siden: «Frankrike må forvandles». Vi er vel enige om at hele verden må forvandles. Vi vil ikke bare bygge nye hus og nye veier, men en ny samkjensle, en ny offervilje, et nytt indre liv i vårt folk, — og på dette grunnlag ny kultur, nytt samfunnsliv, ny politikk. Vi vil være med å bygge opp det fullkomne samfunn, Guds rike, etter Kristi eget arbeidsprogram: «Skje Guds vilje, som i himmelen, så og på jorden».

Vi feirer Olsok som vårt folks store fødselsdag — først og fremst med takk til Gud fordi korsets evangelium har fått lyde fritt her i dette land gjennom mere enn 900 år — dernest med blikket og arbeidsviljen rettet framover mot det samme mål som kong Olav hadde:

Norges folk et virkelig kristent folk.
Martin Stensaker.

B 03-049